

Карточка № 1

1. *Сезлени бувунлагъа бёле туруп гёчюрюгюз. Къалын ва инче созукъланы . къолланышына тергев беригиз.*

Атъялман, тюлкю, чагъан, хомурсгъа, къонгузакъ, суйрюжибин, савусгъан, гёгюрчюн, къаракъуш, ябалакъ, дувадакъ, къыртавукъ.

2. *Уьстдеги сёзлерден алып, уьч предложение къуругъуз.*

Карточка №2

1. *Берилген сёзлер булан жумлалар къуруп языгъыз.*

Сувукъ, янгур, яшмын, булутлар, къаралдын.

Карточка №3

1. *Берилген сёзлени алфавитге гере тизип языгъыз.*

Къой, эчки, улакъ, къозу, гидив, сыйыр, тана, бузав, гамиш, ат.

2. *Артагъы эки сёз булан жумлалар къуругъуз.*

Карточка №4

1. *Гёчюрюп языгъыз. Созукъланы тюбюне бир гъыз, тутукъланы тюбюне эки гъыз тартыгъыз.*

Къызыл атым ерлесем,

Не ерге де етермен.

Элим учун тийишли

Намусумну кютермен.

2. *Айтылышыны да, язылышыны да арасында баишгъалыгъы бар сёзлени табыгъыз.*

Карточка №5

1. *Сёзлени гёчюрюп языгъыз. Нече гъарп, нече аваз барны айтыгъыз.*

Яй, лагерь, оюнлар, обтдю, бизин, къужурлу.

2. *Сёзлерден бир жумла къуругъуз.*

Карточка № 6

1. Тийишли гьарпланы салып языгъыз.

Ав...л, иг...т, бат...р, кьочч...къ, там..ша, ажай...п, уьш..й, заьм...т, бич...н,
оьрд...к, гюнд...з, сыгъан...къ, эрт...н.

Карточка № 7

1. Тюнде берилген созукъ гьарплардан сёзлер болагъан кюйде бувунлар этип языгъыз.

Уьлгю: у—а, оь—е кьу-лакъ, оь-зен

У--а, а—у, и—е, е—и, уь—ю, ю—ю, а—ы, о—а, о—у, ы—а, э—и, э—е.

2. Этген сёзлери гизден уьч предложение кьуругъуз.

Карточка № 8

1. Тёбенде берилген сёзлени уьлгюге гёре айырып языгъыз.

Уьлгю: Уьй гьайванлар: сыйыр,...

Къыр гьайванлар: аюв,...

Уьй жанлар (кьушлар): тавукъ,...

Къыр жанлар (кьушлар): кьаргъа,...

Къоян, хораз, бузав, ат, дувадакъ, тюлкю, къаз, чагъан, чыл, гюгюк, гюргюр,
бабиш,

савусгъан, бёрю, жайран, гамиш, кьой, оьгюз.

2. Гьар бёллюкден бир сёз алып, жумлалар кьуругъуз.

Карточка № 9

1. Тёбендеги сёзлени русчагъа гёчюрюп, эки тапкъыргъа языгъыз.

Уьлгю: кто?

что?

мальчик

озеро

Охувчу, пионер, китап, йыр, жымчыкъ, кьаргъа, терек, юзюм, сув, кёк, булут,
хомурсгъа, такъалыбакъа, денгиз, гючюк, сюек, авчу, кьыш.

2. Кьумукъ ва рус тиллерде ким?(кто?), не?(что?) деген соравланы кьолланышы гьакъында айтыгъыз. Мисаллар учун уьстдеги атлыкъланы кьоллагъыз.

Карточка №10

1. Чечеген ёмакьны язып, ону чечип айтыгъыз.

Бойну кьысгъа, тёшю акъ.

Бутлары кьызыл кьалакъ.

Юзме ажайып уста,

юрюшге бироз чолакъ.

2. Сыпатлыкъланы табып, тюплерин гьызыгъыз.

Карточка № 11

1. Чечеген ёмакьны охуп, чечигиз. Ону гёчюрюп языгъыз.

Чачал кьуйрукъ, чал кекел,

кекели кьызыл гьайкел.

Тангда кьушлар тынч тура,

бу токьтамай кьычыра.

2. Сыпатлыкъланы тюплерин гьызыгъыз.

Карточка №12

1. Саз тагъымлардагъы сыпатлыкъланы кьаршы маъналы сыпатлыкълар булан алышдырып языгъыз.

Уьлгю: бийик терек—алаша терек.

Янгы школа, уллу бав, терен кёл, тар кёпюр, сюзюк сув, шат яш, исси гюн, исбайы гиши.

2. Уьч сёз тагъым кьоллап, жумлалар языгъыз.

Карточка №13

1. Тюпдеги сыпатлыкьлагъа кьаршы маъналы сыпатлыкълар языгъыз.

Татли--..., кьара--..., бийик--..., генг--..., узун--..., енгил--..., мазаллы--...
семиз--..., кьарт--..., уллу--... .

2. Эки кьабат тутукълары булангъы сыпатлыкълар булан жумлалар ойлашып языгъыз.

Тил гесимлери

Бу оюнну 2-3 яш яда команда ойнай. Уьстден тюпге санап якъдан гьарплары тенг сёзлер языла, гьарплар сёзлени башында къоллангъанлары болма герек.

Тапшурув: гьар гьарпгъа башланагъан сёз язып, тил гесимин гёрсетмек. Тил гесимлер такрарланмагъа ярамай. Ким чалт ва тюз этсе, шоу та.

Бу оюнну класда, тил гесимлери уьйренилип битген сонг, такрарлав-беклешдирив дарс гьысапда оьтгерме де ярай.

А	агъ! – уьнлюк	С	Б
д	да – къошумча, байлавуч, гесекче	а	а
а	алты – санавлукъ	н	й
б	биз – орунча	а	л
и	инче – сыпатлыкъ	в	а
я	яз – ишлик, атлыкъ	л	в
т	табиат – атлыкъ	у	у
		къ	ч

Гьарпланы ерлерин сакълап, челтирлеге атлыкъ сёзлер языгъыз.

Дёртюнчю челтирге адамланы атларын языгъыз.

къ				
	къ			
		къ		
			къ	
				къ

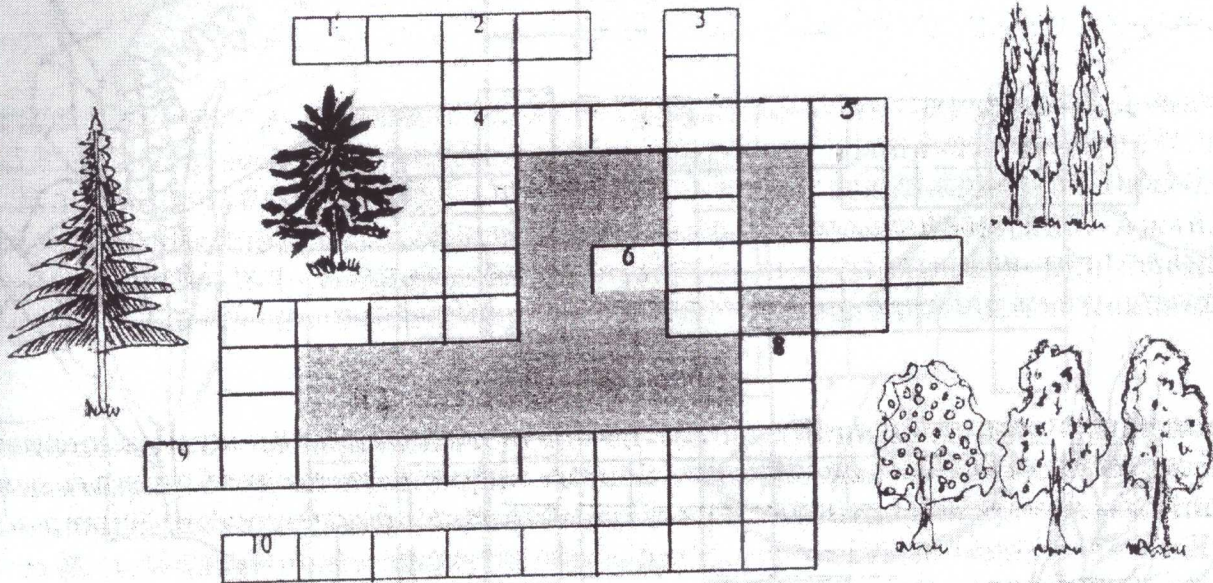
ю				
	ю			
		ю		
			ю	
				ю

т				
	т			
		т		
			т	
				т

гъ				
	а			
		с		
			а	
				н

ТЕРЕКЛЕР

Рус атланы кьумукьчагьа гёчюрюп языгьыз

Солдан онггьа:

- 1-клён; 4-ясень; 6-берёза;
7-дуб; 9-ель;
10-тополь пирамидальный.

Оьрден тьуге:

- 2-граб; 3-сосна; 5-бук; платан;
7-вяз; 8-тополь.

АГЬАЧ ЕМИШЛЕР

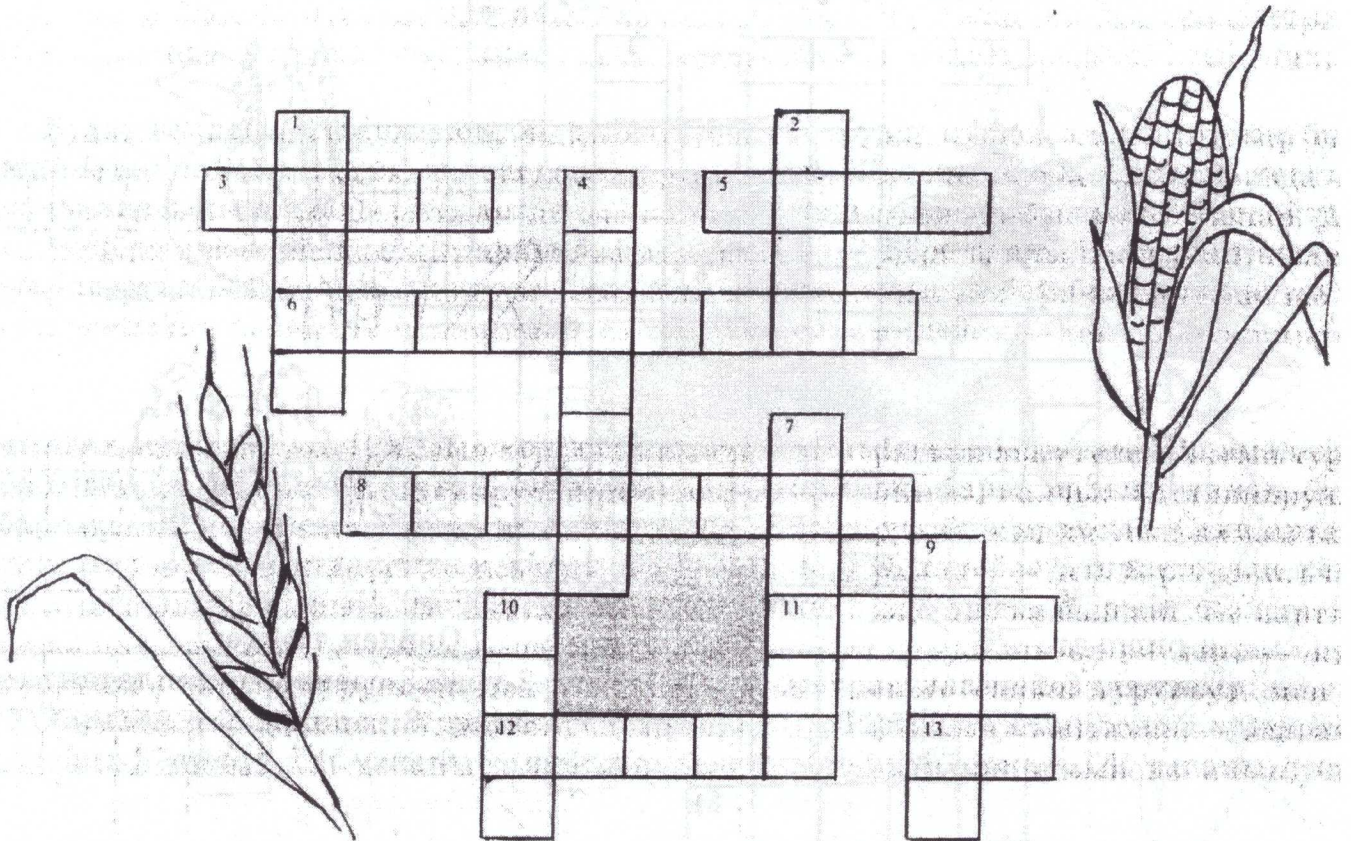
Солдан онггьа:

- 3-муну аты - «гьайвандан»
ва емишдин биригип
этилген кьошма сёз;
5-лап увакь емиш;
6-ону чертиш ашай;
7-гьармутну бир журасы.

Оьрден тьуге:

- 1-туршу-татли емиш;
кьаралдын болуп бише;
2-тамакь аврувгьа, ётелге дарман;
4-бу емишни кьайнатып,
чай этип иче; дарман гьисаплана;
6-узунсуб кьызыл емиш;
ондап, кёбёсю мураб: эте.

АШЛЫКЪЛАР

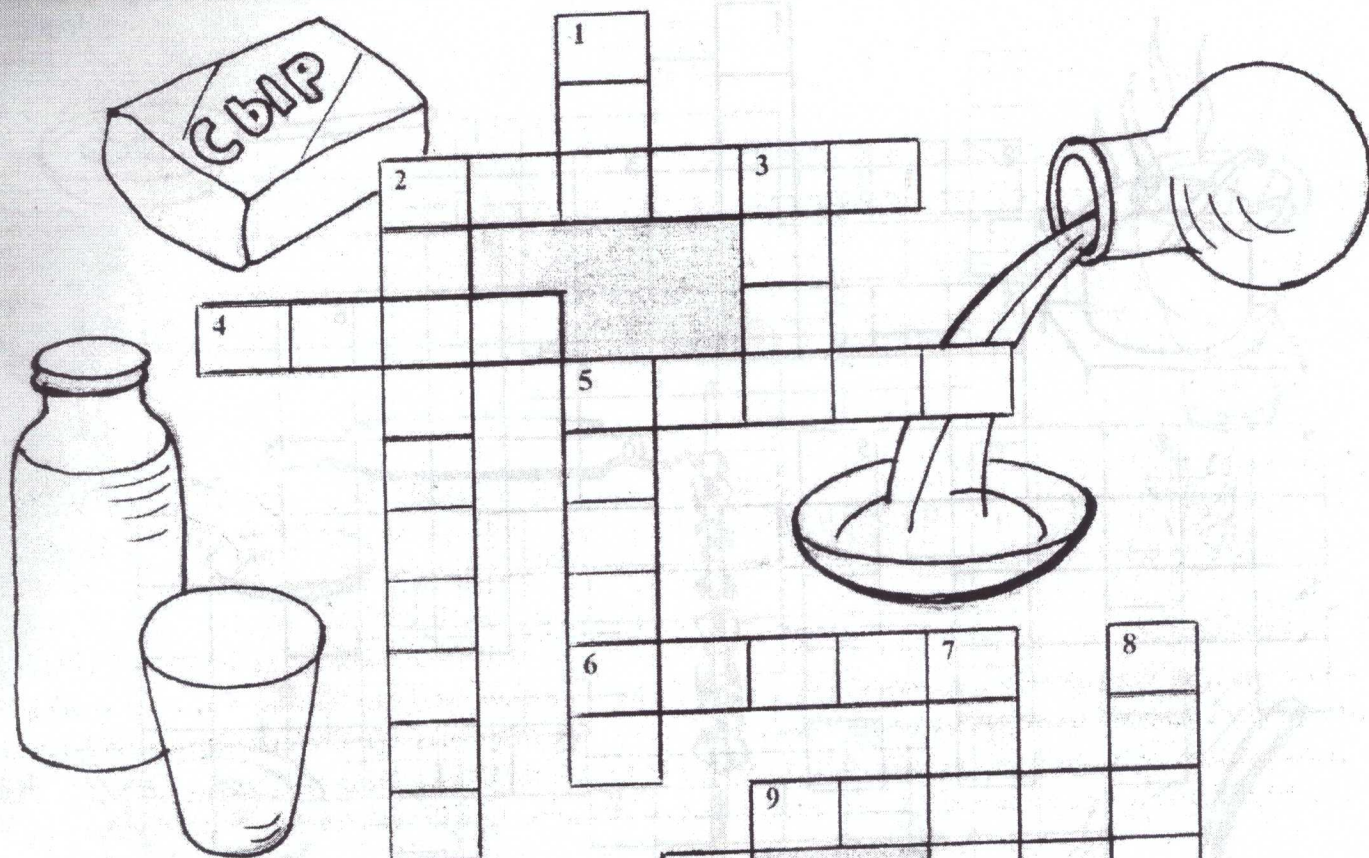
Солдан онгъа:

- 3 - узун назик бюртюклери булангъы ашлыкъ;
- 5 - кёбюсю гъайванлагъа ем учун къолланагъан ашлыкъ, эрте бише;
- 6 - ону унундан къара экмек бола, ашкъазангъа пайдалы;
- 8 - ашив чечеклери булангъы гюнге багъып обсеген обсюмлюк;
- 11 - жижеклер кёп сюеген увакъ ем;
- 12 - ун тартагъанда кългъаны;
- 13 - аш, экмек этмек учун лап да кёп къллана.

Оьрден тюпге:

- 1 - ашлыкълардан лап аслусу;
- 2 - аслу гълда гъайванлагъа ем учун ярты тартылып этилген ун, крупа;
- 4 - ону унундан мичари, гълпама, тахана эте;
- 7 - бишгинче сувну ичинде обсе;
- 9 - ондан тартып май эте, кълбукъларындан жымых эте;
- 10 - ондан ашлав, чилав эте.

СЮТ КЪАТЫКЪЛАР

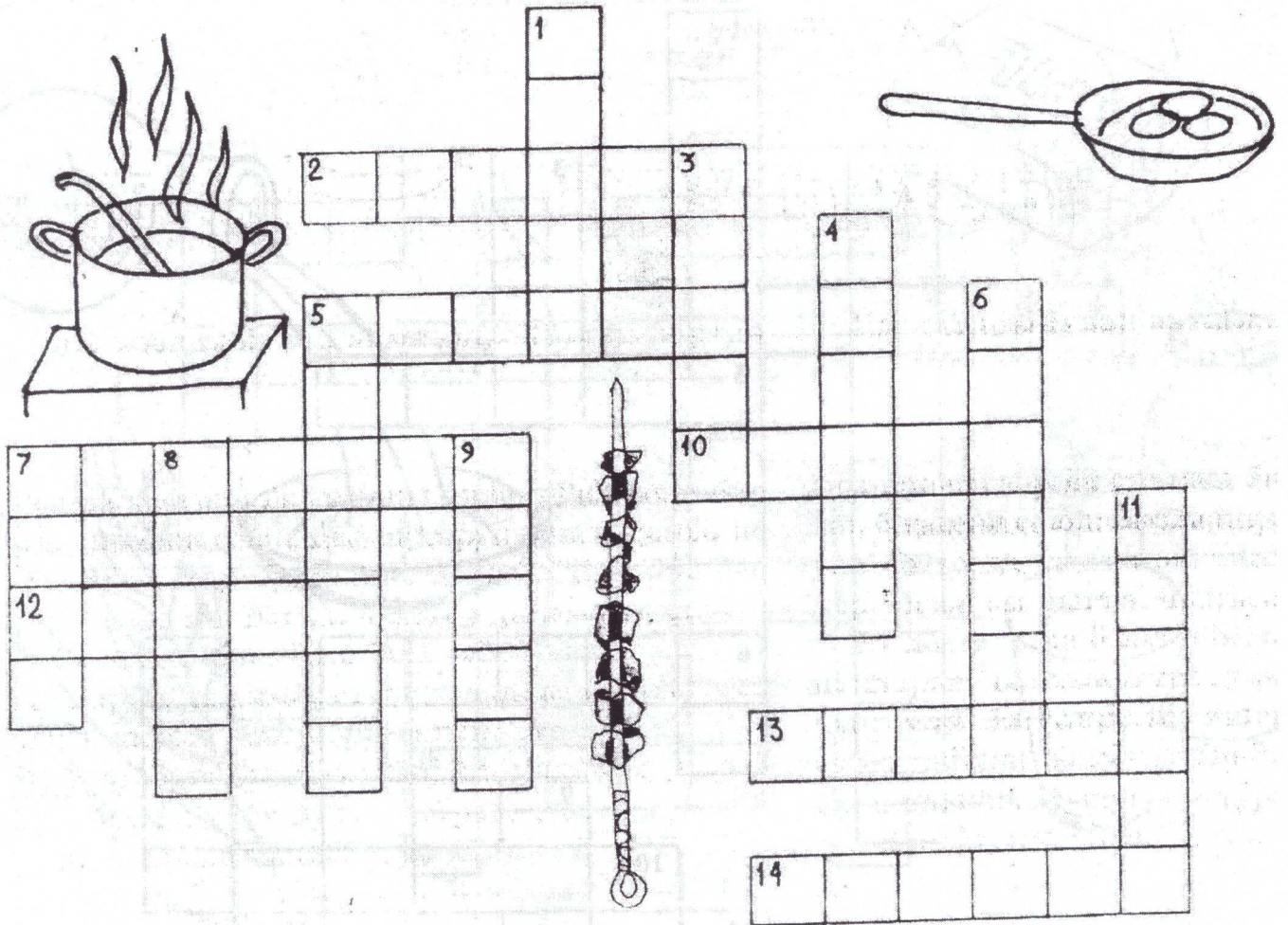
Солдан онггъа:

- 2 - ону булан сют уюта;
- 4 - ону экмекге сюртюп ашай;
- 5 - ювуртну сюзгенде къалгъан къалыны;
- 6 - ондан тузлукъ эте, айран эте;
- 9 - ювуртгъа сув къошуп эте;
- 11 - ону экмек булан къатыкъ этип ашай;
- 13 - каманы къайнатып, иритип эте;
- 14 - сютден бишлакъ этгенде къалгъаны.

Оьрден тюпге:

- 1-акъ къатыкъланы лап аслусу;
- 2-ондан чуду, кюрзе эте;
- 3-биринчи савулгъан сют;
- 5-ону экмекге биширгинче сюрте;
- 7-каманы къайнатып, май этгенде къалгъаны;
- 8-ону туюлген этге къоша; шорпагъа да къошагъан кюй бола;
- 10-ондан чуду эте (унгъа къошуп);
- 12 - сютню машинге салгъанда чыккъгъан къалыны.

АШЛАР

Солдан онггъа:

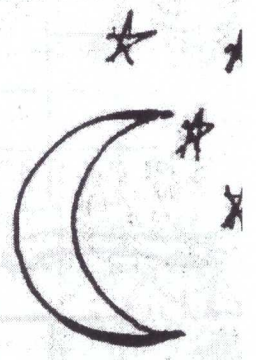
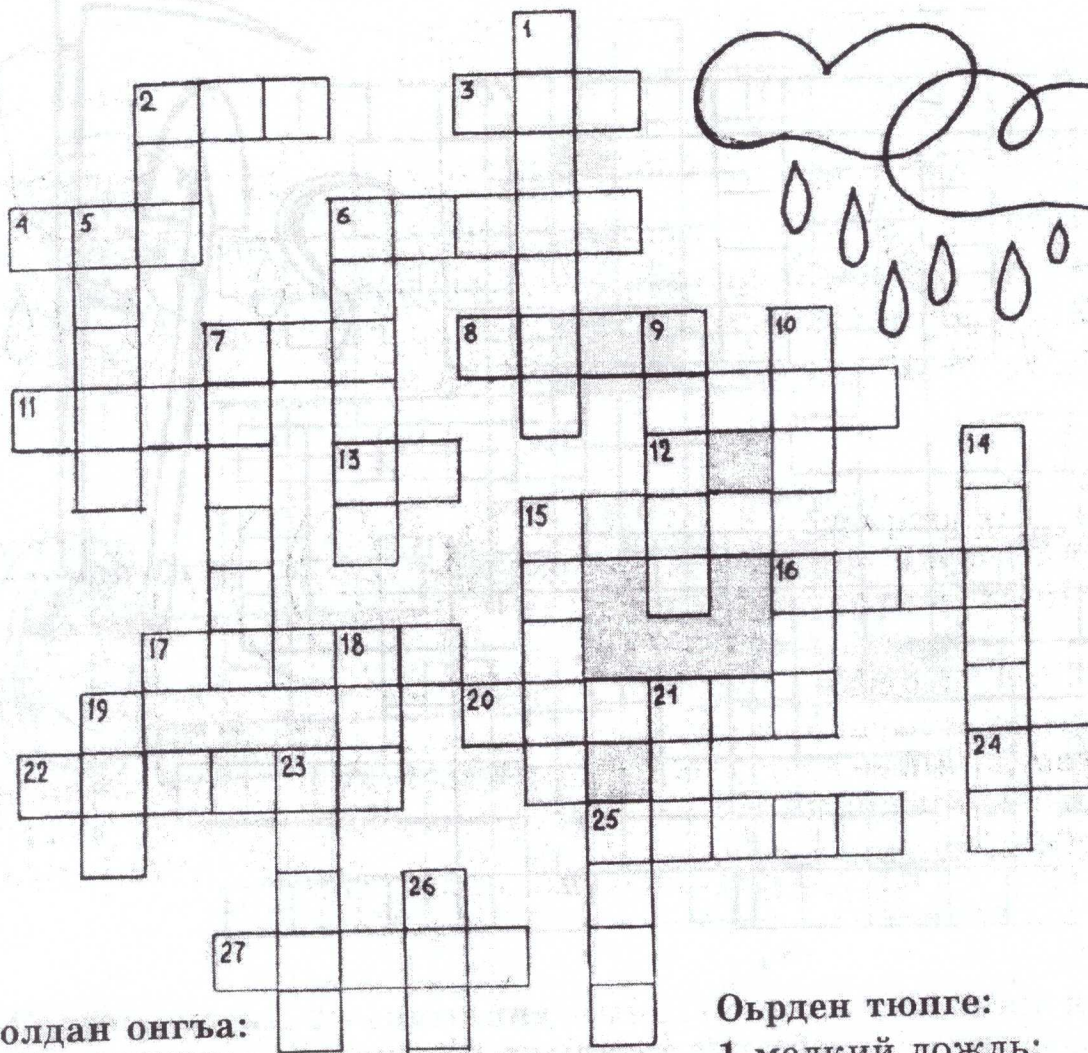
- 2 - йымырткъаны сарисин де, агъын да аталап, биширилген аш;
- 5 - яйылгъан хамурдан этилген, макъталгъан ашланы бириси;
- 7 - юккъа экмек;
- 10 - ярмадан, дюгюден, бурчакъ да къошулуп этиле;
- 12 - къапуста, юзюм япыракъгъа чырмалып этиле;
- 13 - гъабижай ундан этилген экмек;
- 14 - гъабижай ундан этилген каш.

Оьрден тюпге:

- 1 - лап да сыйлы аш;
- 3 - гиччи экмек;
- 4 - отда къызартылып биширилген эт;
- 6 - этли шорпа, кёбюсю, тойларда этиле;
- 7 - ичине эт, бишлакъ, къабакъ салынып, отда биширилген аш;
- 8 - дюгюден, сари майгъа биширилип этиле; тойланы аслу ашы,
- 9 - ичине эт, картоп, бишлакъ ва ш.б. салынып, къазанда бишириле;
- 11 - ону тюрлю-тюрлюсю бола: ун, илашгъы, тушап; сыйлы аш санала.

ТАБИАТНЫ ГЪАЛЛАРЫ

Къумукъчагъа гёчюрюп, челтирлеге языгъыз

Солдан онгъа:

- 2-погода;
- 3-роса;
- 4-рассвет;
- 6-метель, буря;
- 7-снег;
- 8-туман;
- 11-воздух;
- 12-горизонт;
- 13-ветер;
- 15-дождь;
- 16-ночь;
- 17-иней, изморозь;
- 20-прохлада, прохладный
- 22-день, днём;
- 24-луна, месяц;
- 25-молния;
- 27-туча

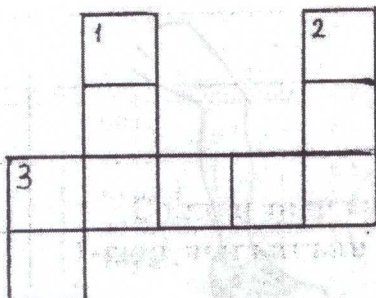
Обрден тюпге:

- 1-мелкий дождь;
- 2-пыль;
- 5-вечер;
- 6-духота, душный;
- 7-тёмно, тёмный;
- 9-холод, холодно;
- 10-вода;
- 14-радуга;
- 15-жара, зной;
- 16-день, солнце;
- 18-ясный и морозный;
- 19-осень;
- 21-зима;
- 23-звезда;
- 25-свет, светло;
- 26-лёд, град.

КРОССВОРДЛАР

Йылны заманлары

Дюнъяны якълары

Солдан онгъа:
3-табиат жанланагъан заман;
Оьрден тюпге:
1-емишлер, ашлыкълар бишеген заман;
2-лап сувукъ заман;
3-лап исси заман.

Солдан онгъа:
1-гюн чыгъагъан якъ;
3-исси якъ.

Оьрден тюпге:
1-гюн чыгъагъан якъгъа къаршы якъ;
2-исси якъгъа къаршы якъ.

Жуманы гюнлери
Рус атланы къумукъча
языгъыз

Солдан онгъа:
3-пятница;
5-среда;
6-суббота;
7-воскресенье.

Оьрден тюпге:
1-четверг;
2-понедельник;
4-вторник.

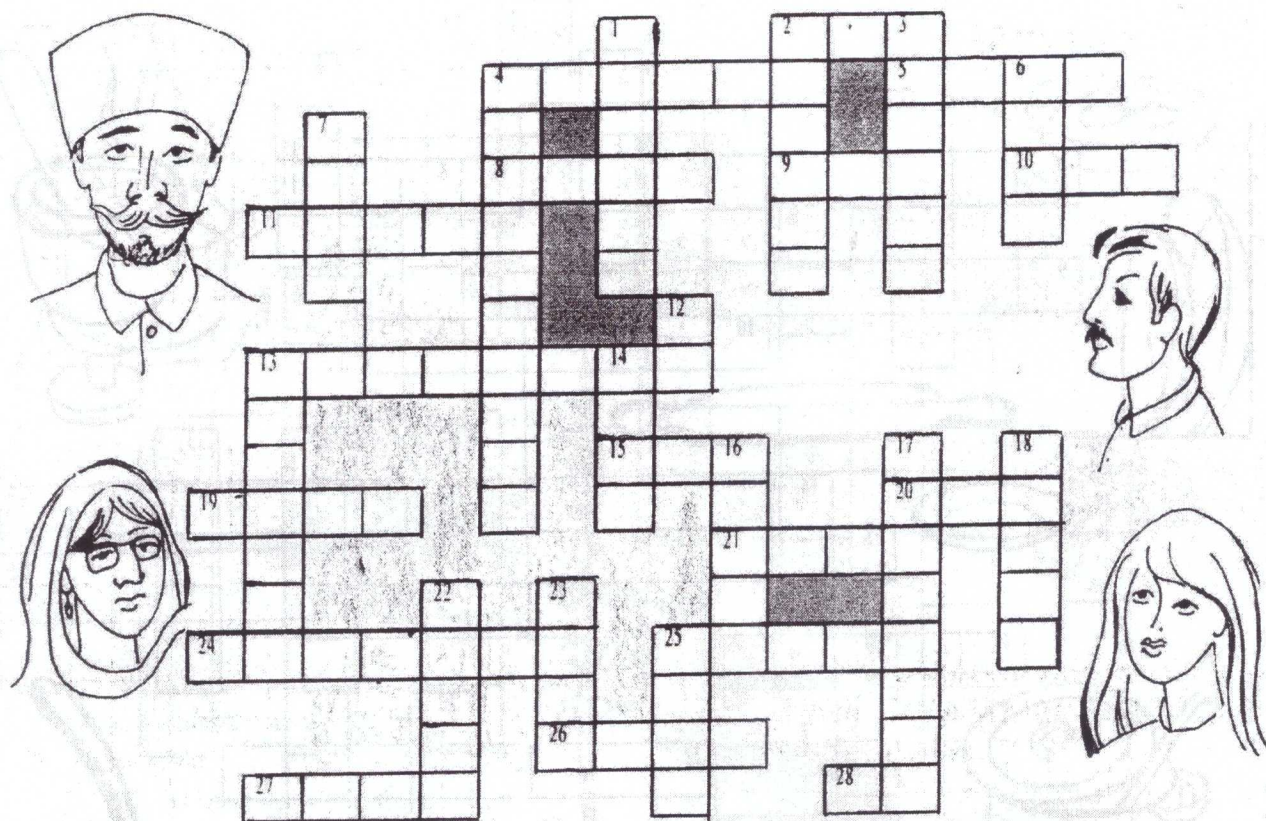
КЪОЛ АЛАТЛАР

Солдан онггъа: 1 - гъар уйде, абзарда тазалыкъ болдура; 4 - этикчини аслу алаты; 6 - аслу иши - къумач бичмек; 9 - ону булан мых чыгъара; 10 - ону булан къар кюрей; 12 - бав-бахчада гесилген чѣп отланы тартып, жыйып тазалай; 16 - кѣрюкде жыжымланы, кесевлени тутмакъ учун къоллана; 17 - агъач устаны алаты, тегишлемек учун къоллана; 18 - ону булан тиге; 19 - ону булан гесе; 20 - ону булан чала; 21 - бичакъны, чалгъыны итти этмек учун къоллана; 22 - ону булан от, къамуш ва ш.б. ора.

Орден тюпге: 2 - агъачны, такътаны, темирни тешмек учун къоллана; 3 - ону булан тарай; 4 - такътаны, агъачны бичмек (гесмек) учун къоллана; 5 - ону булан казаны, белни итти эте; 7 - мых къакъмакъ учун къоллана; 8 - кѣбюсю эшикге кирит салагъанда гесип, тешмек учун къоллана; 11 - ону булан чѣп ала, хасилер эте; 13 - киритни «ѣлдашы»; 14 - юнден йип этмек учун къоллана; 15 - ону булан агъач гесе, яра; 17 - биченде, саламда къолланагъан алат; 19 - ону булан къаза; 20 - къол булан, ток булан айландырылагъан, бичакъны, балтаны итти этеген алат.

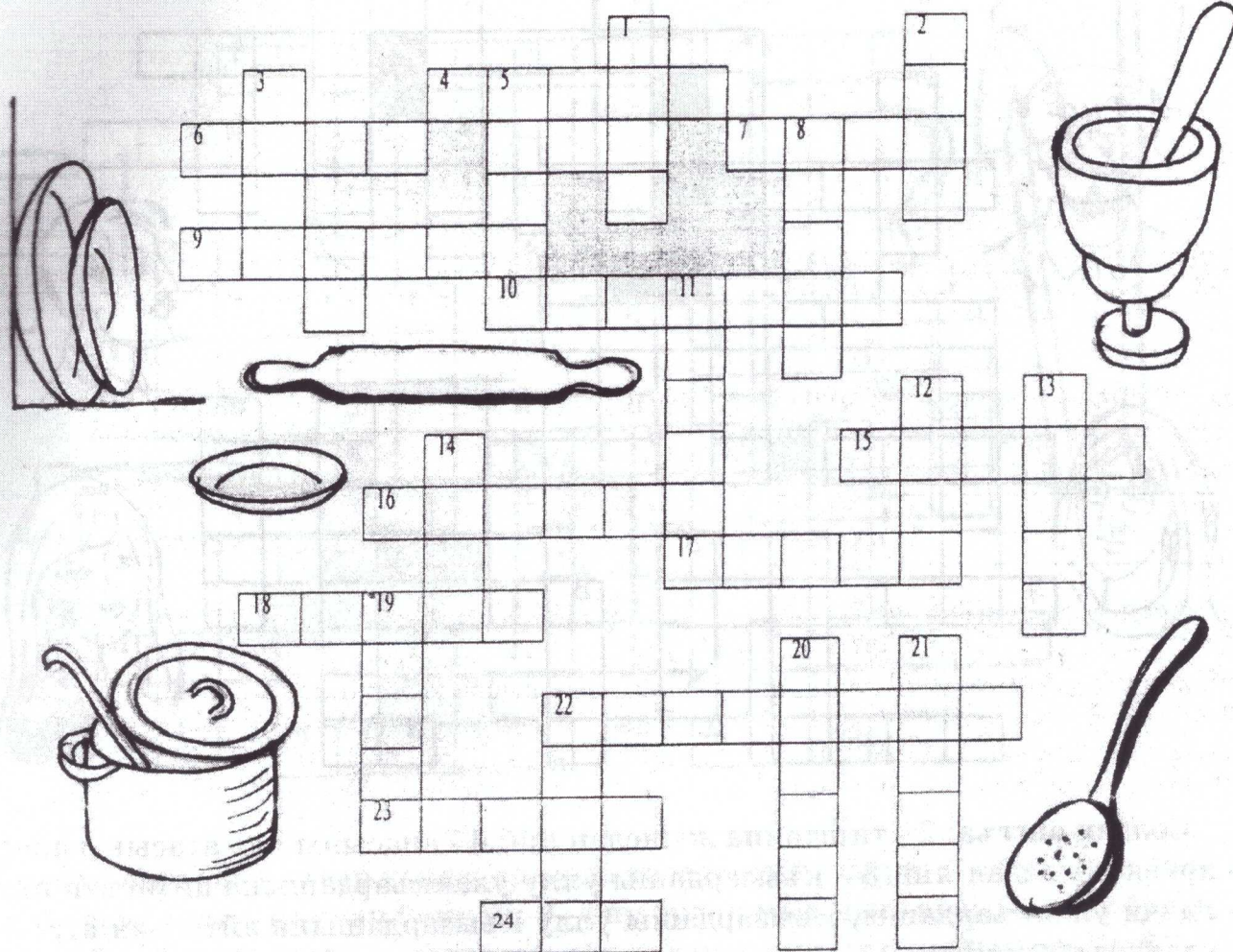
УЯГЪЛЮ, КЪАРДАШ АРАЛЫКЪЛАР

Солдан онггъа: 2 - тиштайпа жынсдан яш; 4 - анасыны яда атасыны анасы; 5 - эркек жынсдан яш; 8 - къызардашы уллу уланкъардашына айтагъан ат; 9 - гиччи уланкъардашы, къызардашы уллу къызардашына айтагъан ат; 10-уланланы гиччиси; 11 - уланыны къатыны; 13 - уланкъардашгъа аявлу ...; 15 - агълюню башы; 19 - агъасы инисине ушанып айта; 20 - уланлардан уллусу; 21 - уллу къатынгъа, бир-бирде анасыны яда атасыны анасына айтыла; 24 - гелинни яда гиевню атасы; 25 - агъа-инини къатынлары; 26 - иниси агъасына, бир-бирде озьюнден уллугъа айтылагъан ат; 27 - атасыны къызардашы; 28 - къатынны ёлдашы.

Оьрден тюпге: 1 - анасыны яда атасыны атасы; 2 - зукъарилени яшлары; 3 - къызардаш-уланкъардашланы яшлары; 4 - къызардашгъа аявлу; 6 - атасына абур этип айтыла /кёбюсю Буйнакск къумукъларда/; 7 - къызыны эри; 12 - авлет; 13 - гелинни яда гиевню анасы; 14 - гиччи къызардашы гиччи уланкъардашына айта; къатын-къыз озьюнден уллу эргигиге де айта; 16 - лап да аявлу; 17 - гелинни, гиевню къардашлары; 18 - эрни ёлдашы; тиштайпа; 22 - анасыны уллу къызардашына айтыла; 23 - къызардашланы эрлери; 25 - уллу агъасына яда уллу адамгъа айтыла.

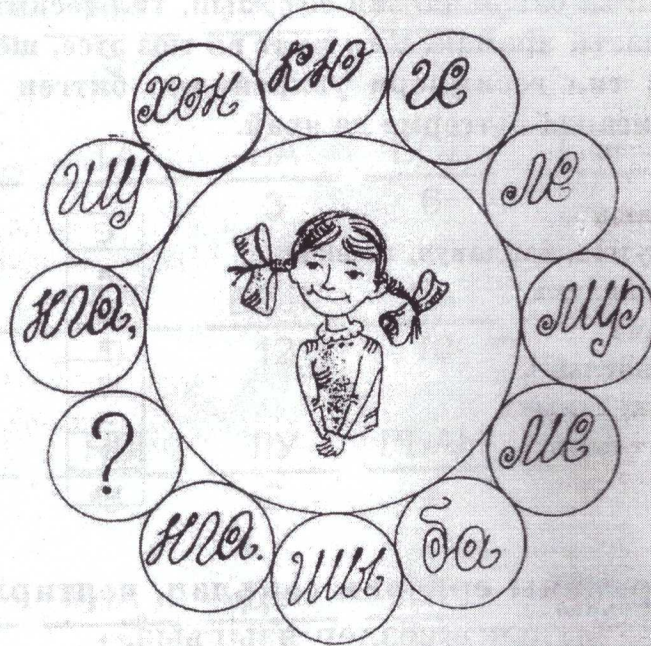
САВУТ-САБА. АШ-СУВГЪА КЪОЛЛАНАГЪАН АЛАТЛАР

Солдан онггъа: 4 - ону булан хамурну яя; 6 - унну тазаламакъ учун къоллана; 7 - сют учун савут; уъртю; 9 - бошгъапны терени; 10 - стаканны, чашканы тюбуне салына; 15 - кёрюкде экмек биширегенде къоллана; 16 - кёбюсю къалмукъ чай ичмек учун къоллана; 17 - сукараны гиччиси; 18 - ону булан гесе, арчый; 22 - огъар, столгъа яйып, аш сала; 23 - ону булан гынкал, гьалтама чыгъара; 24-ону булан чанчып алып ашай.

Оърден тюпге: 1 - экмекни огъар салып бишире; 2 - хамур басмакъ учун алат, сюнкую; 3 - картоп, эт ва ш.б. къызартмакъ учун къоллана; 5 - тюрлю ашлар биширмек учун къоллана; 8 - чара; 11 - къазан аш чыгъармакъ учун къоллана; 12 - ону булан сув иче; 13 - ону булан шорпа ашай; 14 - саз балчыкъдан биширилип этилген савут; 19 - чай, шорпа чыгъармакъ учун къоллана; 20 - хамур басгъандан сонг, чараны тазаламакъ учун къоллана; 21 - самырсакъ тюеген алат.

18. Бувунланы ерлерин алышдырып, сөзләр этип, айтывну охугъуз

19. Уьч авазлы сөзләр

Челтирлеге, берилген гъарпланы сакълап, уьлгюде гёрсетилген кюйде уьч гъарпдан этилген атлыкъ сөзләр языгъыз. Сөзләр солдан онгъа, оьрден тюпге охулма герек. Бары да 16 сөз бола.

